

„Gæä, son boatta balvaiguim, ja juokke čalbme galgga su oaidnet, maidai si guđek læk su čadarettim.“

Nr. 22. 19ad jakkegærdde.

Korsfjordast 30ad november 1917.

Redaktør: Henr. Olsen.

Reformationa 400-jage-jubilæum.

1517—1917.

(Čallujuvvum redaktørast).

400 jage læ dal mannam dam rajest go reformašona šad-dai asatuvvut. Reformerim maksa dam sëmna go atte buoredet daihe ođđasist divvot dam mi læ billašuvvam daihe vuolasnjeid-dujuvvum, erinoamačēt oskodovdastus. Reformašona barggo, mi 400 jage gæčest algi, oaivelduvvui dasa, atte vuodđodet fastain kristalašvuoda evangelistalaš oapo mielde.

Go mi dal doallap reformašona 400-jage-jubilæum, de ber-rip mi sëmnaš muiččotet dam olbma, gutte Ibmel gieđast šaddai gaskaoabmen dam asatæbmai, namalassi Martin Luther.

Mutto doalatam diti čoakkaihønggama aiggop mi viggat bieđgos mærkæmin namatet min blađest kristalašvuoda ollo ja garra soattamid Kristus rajest reformašona ragjai, dastgo mi doaivvop dat læ su sajestes.

Aido læi Kristus gærgatam su miššonas æđnam alde ja dat vuostas kristalaš særvvegodde læi vuodđoduvvum Jerusalemest, dallego Bassevuoiŋŋa bođi apostali ala ja lagabuidi 3000 sielo botte jorggalussi ja šadde gastašuvvut, de algi doarradallujubme kristalažai vuostai. Dat læi dam las jakkečuodest, goit 30 jage rajest m. Kr., dam aige, mi goččujuvvu »apostalaš aigeakke«. Ja dam las jakkečuodest dat læi, go apostalak šadde gillat martyrbæmmen. Mutto varramærkæiguim galgai Kristusa bestujume duogje ouddanmannat æđnam alde.

Vaiko judalažai oaivvamužak ja bakenak ondastmanne kristalašvuoda vuostai stuora goavesvuodain, biđgejegje sin mietta Judalašæđnam, de vidani dat goit čađa dam vuostehago, ja læi 40 jagešt (30—70 m. Kr.) ollim olgobællai dam æđnama. Apostali ælle osko ja martyrgillamuš Jesus nama diti læi maŋŋasis-guodđam čieŋŋales mærkaid, ja sin maŋestčuovvok valljijegje Kristusa čeppegudne oainotet stuoreb riggodakkan go dam mailme duššalaš davverid ja nokkavaš likko.

Dađemielde go sigge golai valdi doarradallujubme stuoreb vidodaga. Go likkotesvuotta dpatuvai gostege, de læi dat kristalažai ašše. Sin viesok ja obmudagak billeduvvujegje ja si ječa fievreduvvujegje bajemužai lusa, guđek fast dikte sin givseduvvut jamas hirmoslažat. Kæisar Decius (249—251 m. Kr.) læi dakkam hirmos doarradallujume, man bokte son læi aiggom dai kristalažaid aibas eritraidnit. Son divti sin balkkestuvvut borre-

spiri ouddi, boaldet sin ællenaga bakka ruvdi alde j. n. v. Dat doarradallujubme bisti 8 jage. De ožžu dak kristalažak ællet 40 jage rafhest.

Jagešt 303 algati kæisar Diocletian doarradal-lujume; mutto i son sattaš dakkat goit maidege. Go Konstantin dat stuores jagešt 323 šaddai okto-kæisaren, dagai kristalašvuotta vuoto, dastgo son dovdasti Kristusa oapo.

Kristalažai lokko, go doarradallujubme algi, læi arvo mielde miljon bælle; go dat orosti, læi dai lokko 6 miljon romalaš rikast.

Dr. Martin Luther.

Arvo mielde 300 jage (300—600 m. Kr.) læi kristalavuotta romalaš statareligion. Dam aige bagjani mangelagaš oaiVELdecbme kristalavuoda harrai. Farga ouddanloaidasti dat okta, farga dat nubbe, gutte čuožoti atte sust læi dat rivtes ibmardus. Erinoamaš namatatte læ Augustin, gutte oapati atte »olmuš vanhurskesendakkujuvvu ansakætta Ibmel armost, dam bestujume bokte mi læ Kristus siste.« Ja dat oaiVEL læi sudnji, nuftgo Lutheri mannel, oaiVvesumma kristalavuodast.

Augustin læi su aigestes loaidastam ovtá engelas munke, Pelagius vuostai. Pelagius oapati atte Adam ja Eva suddojorralcbme i guoskam sodno manestbottidi; olmuš læi suddotaga rie-gadamest, ja atte Kristus læi dušše ouddagovva. Dat læi Kristusa soabatudago ja arbbesuddo gačaldak, mi ouddanbuvti davja garra naggo kristalazai gaskast aido dam aige. Ja dæmielde go girikko oazoi stuoreb famo, aibašegje dam mieldelettok ollit čiegnalebbot dam kristalaš osko friandakke sane sisa. —

Pappavuotta lassani ja girkkoviesok bajashuksijuvvujegje mietta dam romalaš rika 4ad ja 5ad jakkečuodest. Papak goit šadde mendo ollo.

Gaskotaga aiggop mi namatet ucanaš munki birra, Juo 4ad jakkečuode algost manne soames kristalazak meidi, gest si galgge rokkus, fasto ja oaze givsedame bokte vuoitte basse ællemgævatuslage. Erinoamačæt satta namatuvvut »dat basse Antonius« († 356), gutte — go son logai dam rigges nuorakaža birra (Matt. 19, 21). — addi buok su obmudagas vaivašidi ja eli 86 jage mæcest buoklagas oaze-givsedame vuolde.

Jagest 529 asatuvvui dat vuostas munkeorden, »benediktiner-ordenen«. Nuorttaædnamest vidani munke-asatus oarjeguvllui. Nuft algge bajashuksijuvvut klosterak, munkek lassanegje æmbo. Mutto værrab šaddai go dat ješ pave ouddaniči (dam vuostas pave namma læi Leo I, † 461). Su fabmo algi vuolasnjeiddet kristalavuoda rivtes oapo, ja son ješ galgai adnujuv-vut girikko bajemužžan, »aččen«.

Dæmielde go pavefabmo gaskotagai goarņoi ja fast gaččai, nuft čaða-manai kristalavuotta ollo nubbasusaid manga lakai, mutto cagai ja čuovgai ain čaða dam havkkadatte sævdnja-

dasa. Soames Jesus Kristusa duotta ja roakkades duodaštægje ouddanloaidasti ja čuojoti ovtá bælest evangelium čuvvgijægje sistdoalo ja nubbe bælest dai pavelaš čagjadusaid. Mangas botte dovddat atte pavegirikko oappo i sattam duttadet sielo aibašemid, æige dam duojek ja lagek. Olbmuk šukke lossadet dam dædde noade vuolde.

Dam 6ad jakkečuode loapast algi okta æra ođđa religiona, namalassi muhamedanalaš, ja oanekaš aigest læi dat ruotastattam stuora ædnamvidodagaid. —

Girikko kristalaš ordnegak sægotuvvujegje buoklagas duššadatte vugi-guin dai manneb jakkečuodid. Mailmalaš fabmo ja gaddo-osko havkkadatti girikko rivtes siebmana. Dasa vela dagai pavefabmo dile sagga værrabun. Daggar dile vuolde gaikko soames kristalazak ječasek luovos, servve čoakkai algge sardnedet olbmuidi ja dakkat bibala dov dosen ædnegilli. Okta daina læi Tomas à Kempis († 1471).

Æska dam 14ad ja 15ad jakkečuodest ouddanloaidastegje reformašon oudastmannek, nuftgo Johan Wielif, gutte læi pappá Englandæst († 1384) ja Johan Huss, professor ja pappá Prag gavpugest, Østerrikast. Son bolddujuvvui ællenaga 6ad juli 1415. Su usteb Hieronymus gillai sæmma jabmem jage mannel, Ja dam gæčeld luovvani religion-soatte. Maidai manga æra duottavuoda duodaštægje čuvvu Wielif ja Huss luodaid, nuftgo munke Savonarola, Italiast. Bolddujuvvui ællenaga Florensest 1498.

Dat šaddai æmbo čielgos atte osko pave oapo ala goarranišgoči; likkadus algi birra buok. Dat ođđa aigge læi alggam čuvgodet dego idædes-guovso.

Ja aido nuft. Jaskadet ja aicakætta læi bajasšaddamen ja laddamen

reformašona asatægje,

dr. Martin Luther. Dam 10ad novbr. 1483 riegiadi šon Eisleben gavpugest, Sachsenest, Tuisklandast. Su Ačče, Hans Luther, læi vaivaš gruvvabargge, ja ædne, Margrethe, læi avdda, bargolaš nisson, ibmelbalolaš goččot dam aige. Son oapati manaides rokkadal lat Ibmeli ja »dai rakis basidi«.

Mutto Hans Luther ja su akka bajagesiga sodno 6. manasga garra bagadusain. Davja oazoi Martin risse ja huškom. Muttomin læi ačče cabmam

su nuft sagga atte son olles vakko læi javkkasest. Dat garra manaibagadus læi dabalaš dam aige; i dat sestujuvvum skuvlain ige sidain. Dædeke gannati dat garra bajasgæsem Luther ollo, son oazoi stallegarra dato ja bonjakættes miela, maid son mannel darbaši burist.

Su likkelemus manajagid golati Luther Eisenach gavpugest. Dæmielde go son stuoroi, goastedi ačče su skuvlaidi nuft gukkas go račče læi. Luther fertti almake vagjolet buorre-olbmui uvsai baldast ja lavllot oazžem diti borramuša. Sust læi buorre lavllomaddaldak. Gaskotaga armeti okta læskanisson, Ursula Cotta, su bagjel, go son likoi dam ucca gandaš čabba lavllomi ja rabas gæčastagaidi.

Jagest 1501 boči Luther nuftgo studenta Erfurt universiteti ja algi ačes dato mielde studerit lagadiđolašvuoda. Universitetast gavnai Luther bibala; dam logai son darkkelet. Dastmannel jorai sust hallo religionoppui. Go muttom aige gæčest su buoremus usteb sorbmijuvvui ja son ješ boči hæggavaddoi garradalke siste, valdi son dam mærradusa — su aččasis morášen — atte manai augustinerklosteri. Luther doavoi atte go son šaddai munken, devdi buok dam gædnegasuodaid, rissededin ječaa, havkkadedin buok suddo himoid vainnost, de galgai son gavdnat rafhe Ibmelin ja šaddat vanhurskesen; mutto buok læi duššas. Su stuora sielohædest boči son augustinerorden oudastčuozžo Johan Stau-pitz lusa, gutte goit muttom muddoi sati su væketet.

Luther stuora sielosoatte mieldesbuvti avke dasa atte son mannel šaddai reformator. Su ječas čiegnales dovdoi bokte klosterællemest laddai son soattam diti pavefamo vuostai.

Jagest 1508 šaddai Luther professor Wittenberg universitetast. Guovte jage mannel læi son Romast, gost pave ja su vuoldečužžuid hoepadlaš ællenlake suorgati su saggarak.

Jagest 1512 šaddai Luther doavteren ja dutkai viššalet bibala ja girkkoačče Augustin čallagid. Æmbo boči son eisa dam duodaštussi kristalavuodast atte olmuš vanhurskesendakkujuvvu osko bokte laga dagoitaga.

Moadde jage dastmannel fuobmaši pave Leo X čoaggegoattet ruđaid bajashuksem diti Pietargirikko. Mietta Tuisklanda videdi pave dam hirmos

čagjadatte asatusa atte vuovddet sud-
doi andagassi addujume ruđai oudast.
Okta pave vërramus mattajeggin dam
fastes mænnođame videdeđmai læi
dominikaner Johan Tetzel, gi stuora
joavkoin vagjoli birra, filli daina sev-
njudattum olmušrieboin čalmid niekkai
ja doalvoi sin sieloid gäđotussi.

Go Luther fuobmaši daggar oudast-
mannamlake doalvoi hävvanäbmai ja
su oamedovdo bagjani dasa vuoste-
hagoin, de i sätam son ära go vald-
det olles soade dam vuostai.

Ja dam 31ad oktober 1517 bajas-
huškasti Luther sloatagirkkouksi Wit-
tenbergast 95 theses (oaiivvelid), maina
son čielggaset čajeti albmugi gæino
bestujubmai evangelium duotta sane
mielde, ja nubbe bælest dubmi garra-
set pavevuoda hirmos čagjadusaid.

Dat 31ad oktober 1517 šaddai nuft
muittobäivven reformašona historjast.

Guovte vakkost læi Luther roakka-
des dieđetus ollim mietta Tuisklanda.
Nuftgo vuorddemest læi bovti dat vuo-
stalastem pavevuoda bælest, mutto
mangas gavnategje dam duottan ja
botte illoi ja čovddujubmai.

Luther i orostam dasa atte læi ad-
dam dieđevassi mailbmai ječas dovd-
dodago Dam basse čallagest. Ämbo
angeret algi son suoggardet čiegnales-
vuoda dam sistdoalost, olgusaddi čalla-
gid, mak farga biđgijuvvujegje mietta
Europa. Pavefabmo læi dal alggam
allanaddat. Ja dam i gierddam die-
đostge pave. Son oažoi ječas čallag-
ordnegid saddijuvvut Tuisklandi, ja
dasto galgge Luther čallagak bolddu-
juvvut ja son ješ dakkujuvvut rafhe-
tëbmen, jos son i 2 mano gæčest læm
ruoktotvalddam su oaiivvelides. Dal
šaddai dat losemus boddo Luther älle-
mest. Dat gaibbeduvvui atte valddet
duosteles lavke, ja son dagai dam.
Dam 10ad decbr. 1520 valdi Luther
ja balkkesti pave banbulle (čallagid)
dolli, mi læi cakketuvvum siljo ala
Wittenbergast, ja gosa ollo allanalag
olbmuk legje čoağanam. Nuft äska
dal dagai Luther ollaset čero pavegir-
koin. Pave suttai dieđostgo, go Luther
riemai su čallagid boaldet. Luther ja
su mieldeguoimek dakkujuvvujegje
damditi rafhetëbmen.

Oanekaš aige mañnel gočoi kaiser
Karl V čoačkai stuoradigge (riksdag)
Worms gavpugi, gost vuostai ja oude-
musta Luther äšše galgai duktujuvvut.
Vaiko olbmuk Wittenbergast gieldo-

tegje su mannemest Wormsi, de i son
fuollam dast maidege. »Jos vela lifēe
nuft ollo bærgalagak Wormsest, go
dakkegäđgek viesoi alde, de manam
mon goitge dokko,« celki Luther vela
roakkadet. Su matke dokko læi dego
stuora illođapatus. Birra buok čoağga-
negje olbmuk su gæččat. Ja dani 17.
april 1521 loaidasti Luther diggelanja
sisa Wormsest. Uksadagast lakkodi
muttom bæggalmas soatetëberra Luther
oalge ja celki: »Jos du äšše læ van-
hurskes, de mana ouddan Ibmel nam-
mi ja alege bala! Ibmel aiggo väke-
tet du.« Diggelanjast læi kaiser, ära
oaiivamužak ja allanalag annmatolb-
mak. Lutherest jerrujuvvui aigoigo
son ruoktotvalddet oaiivvelid čallagines.
Son datoi jurdašannaige nubbe bæivvai.
Dalle doalai son gukkes sarne; mutto
hærrak datto njuolggis vastadusa sust.
De celki Luther: »Jos mon im duo-
đaštusain Dam basse čallagest daihe
almostatte, čielgos ja njuolgga äšin
šadda čäda visses, de im sate imge
aigo mon ruoktotvalddet; dastgo dai
i lek rađalaš atte dakkat ječas oame-
dovdo vuostai. Dast čuožom mon;
mon im sate ämbo. Ibmel väketekus
mul Amen!«

Luther læi addam su vastadusas —
njuolgga ja čielggaset obba mailbmai.
Son i sätam — vaiko dolla ja boald-
dem læi ättemen su læga — bietta-
let dam libala duottavuodain, masa
son læi čäda čuvvgijuvvum.

Digge raddeolbmak dubmijegje dal
Luther rafhetëbmen, i gostege gaig-
gam son læt oağjebas sorbmijuvvu-
mest. Mutto Ibmel varjali su.

Moadde bæive mañnel stuoradigge
Wormsest dolvvujuvvui Luther jaskad-
vuoda siste muttom ustebin Wartburg
ladnai, gost son læi oağjebas su vaša-
lažaines. Dobbe oažoi son jaskodet
gæččalet su duojes, ja bođi fuobmat
atte son fertti maidai bajashuksit. Ja
de algi jorggalet bibala olbmui njuok-
čamgilli. Wartburg ladnest læi Luther
10 mano nama vuolde »ridder Jørgen«.

Reformašona vidani dassedet vaiko
vuostehakko soames sajin læi garas;
dastgo Ibmel saddi oskofamolaš olb-
maid, guđek väketegje reformašona
ouddanet, nuftgo Melanchton ja Bugen-
hagen. Melanchton læi asatam ovta
oskodovdastusa, »dat augsburgalaš kon-
fession«, masa Luther miedeti. Dasto
servve dak evangelistalaš kristalažak
okti ja asategje oktasaš oskodovda-

stusa: »Dat evang. luth. girkko.« —

Namatuvvut berre vela atte Luther
läi čallam mangan oskofamolaš salnoid,
nuftgo dat buorredovdos: Min nana
ladne Ibmel læ. Son olgusaddi su ai-
gestes Ucca katekismusa manaidi ja
Stuora katekismusa oapatgijidi, Girkko-
poastala j. a. æ.

Jagest 1525 manai Luther naitus-
dillai. Su aka mieddanamma læi Ka-
tarina von Bora, gutte maidai læi dak-
kam loppafusa klosterällemi su aigest.
Sođnost legje 6 mana. Luther siđa læi
okta daina likkolemus ja lieggoslaža-
mus, gost Ibmel sadne adnujuvvui
allaget gudnest.

Jage 1546 alggoälest matkušti
Luther su rieğadangavpugi Eisleben.
Dobbe buoccai son fakkistaga ja jami
iđđedest dam 18ad februar. Su mañe-
muš sanek galgge læm: »Äččam, du
gitti addam mon mu vuoignam«, maid
son gærdoti golma gærde. Dam 22ad
februar havddaduvvui son Wittenber-
gast sardnestuola vuollai dam sämma
sloatagirkkost, man uksi son læi bajas-
huškom dam 95 oaiivela.

Okta daina oskaldasamus Ibmel
olbmain, okta stuora profeta, læi vuo-
lasbigjam vagjolamsobe. Mutto muitto
dam stuora reformatora birra älla ain
odne mietta dai evangelistalaš krista-
lažai gaskast.

Mi berrip gitet Ibmel dam oudast,
maid son oažoi dakkat Luther bokte,
gutte buvti ruoktot albmugi Ibmel
basse sane. Aido dalle go dat sadne
läi lakkidi giddijuvvum, dalle saddi
Ibmel ovta erinoamaš dekkalaš olbma
botkim diti čagjadusa čädngasaid ja
Ibmel famost ouddanmannat soadade-
din sävdnjadasa famoi vuostai, gilda
dasačigo vanhurskesvuotta læi vuoto
dakkam.

Dal čuovgga evangelium friandakke
sadne maidai min ädnamest, ja vai-
vas suddolažak sattek gavdnat bestu-
jume Jesus Kristusa ollašuvvum soa-
batusduojest, ja buok suddo hilastægje
havek dalkastuvvut sust, gæn vaibmo
cuvkkijuvvui ruosa alde — du ja mu
värredagoi gæčeld.

Mañemusta berrip mi mörkäšet,
atte alma Jesus Kristusa bæstemdago-
taga i lifči Martin Luther sätam ou-
dedet uccanašge. Aivefal Jesus læi
dat gutte sati gagjot dam čiegnalet
vugjum olmušokkagode, aivefal son.

Luther doalla bævderoktus su sidastes.

Luther su sidastes.

(Čali pappa Neumann).

I duššefal su diles siste Ibmeli ja su dagoin nuftgo girikko reformatora čajeti Luther ječas nuftgo dat beruš-kættes gudnalaš ja famolaš soatteol-mai. Maidai romalaš girikko jorgo sivovuoda hame vuostai valdi son soat-tama, daggobokte atte son rabasti su olbmuides ja obba mailme čalmid kri-stalaš sida čabbesvuoda ja vuoddo-datte mavvolašvutti. Ja dagai dam ollo čembo dagoin go saruin ja čal-lagin.

Dam aige go dat adnujuvvui ale-mus vuokken sivovutti atte mannat klosteri, valdi son, dat oudeš munke, klosternissona, Katharina von Bora, akkan ja asati suina sida nuft siskal-das likkolaš, atte Luther daloellem læ šaddam ouddagovvan manga, manga kristalaš sidi, sikke Tuisklandast ja olgobælde dam. »Dasto mañnel atte dovdđat, Ibmel ja su sane,« celki Lu-ther, »læ dat alemus arbmo ja addal-dak Ibmelest atte suittet sivolaš, usteb-laš, fiedolaš ja dalolaš naitusguoime, gæina don ælak rafhest, gæsa don sa-tak oskeldet buok maid don suitak, rubmaša ja ællema, ja gæina don oa-žok manaid.« Atte Luther ješ læi ožžom dam likko, giti son davja

Ibmela, ja ječas Käthe ja dam gutta mana lutte son riegedatti sudnji, legje sust su likkolemus dimok, go son vuoinadi mañnel soattama vuoiggad-vuoda ja duottavuoda diti Ibmel girik-kost ædnam alde.

Bæivalažat doalzi son idđedesrok-kus su manaidesguim. »Go mon lik-kam bajas idđedest,« čalla son, »de rok-kadalam mon manaiguim daid loge bakkomid, osko, aččemin ja ovta daihe æra salma dæsa vela « Manak ja balv-valægjek šadde davja bajeldgulatuvvut katekismusast. Mutto son sati maidai ješ læt manna dai smavvai særvest ja valddet oase ælle haloin sin dukko-raddamest. Lavllom ja čuojatæbine dollujuvvui viššalet Luther dalost; son ješ læi juo sikke salbmadiktijægje ja nuotta-asatægje, ja særvvalagai su Käthin ja sodno manaiguim lavloi son davja dai salmaid maid son ješ læi čallam ja mak ain læk dovdđosak ja rakkasak dam lutheralaš girikkost. Daggar boddoidi bovdi son davja Melanhton, Jonas ja æraid su buore-mus ustebin. Mutto muđoi læi mai-dai su sida hui guossades viesso. Ja likkolažak legje dak nuorra studentak, guđek studerimaigestæsek ožžo sida Luther lutte; dastgo aido dam lieggos haladæme vuolde borramaigid sati son Ibmel rika ja dam mailnalaš ællem

birra cækket dingaid, mak ciegganegje dai nuorai milli ja dasto mañ-nel šadde bajasčallujuvvut ja vurkki-juvvut mañelboatte sogaidi, dam namatusa vuolde: »Luther bævddesar-nek.« — Son læi okta daina stuora-olbmain, gutte gierdai geččujuvvut lakka muddost.

Mist læ vuoiggadvuotta gitet Ib-mela maidai dam oudast, maid mi læp ožžom diettet Luther sida birra ja dam ællem mi dobbe ellujuvvui; buok maid dat sagjedatti morrašest ja ilost læi dat okta likkolaš kristalaš sida, rakaduvvum bajas rokkusin ja Ibmel sanin dam boares apostalaš asatusæ mielde (1 Tim. 3, 4), atte dat berre bagjeligæččeoibmai læt daggar olmai, gutte stivre burist su ječas vieso, gæst læk jegolaš manak buok gudnalašvuodain.

Luther nuftgo salbma-diktijægje.

Ouddalgo mi sisavalddep bladdai Luther dovdos salma »Min nana ladne Ibmel læ«, aiggop mi vuost gærdotet moadde sane dast, maid Johannes Gul-brandson ovta kristalaš darogiel bla-đest čalla Luther birra nuftgo salbma-diktijægje, ja mi satta illodattet ja avkotet min lokkid:

— — »Luther lavloi maidai ječas bajasarakaduzsan. Digge vuolde Worms gávpugest, go mailme famolažak »birastatte su dego čurrokak«, huraidemin, maraidemin ja aitemin sin sœcagasain, gulle olbmuk Luther čuojatemen ja lavllomen su gammarest ječas gievrran ja roakkaden. — Go gæcčalus ja sevdnjis jurddagak vigge famotuttet su, doagjeli son dallanaga naft, nuftgo son ješ cælkka: Mana olgus, satan! must i læk dille æmbo guldalet du; dal mon galgam lavllot ja čuojatet mu Hærra Kristusi! —

Go son muttom juovllaruottabæive dam sagjai go son galgai garvetet aldseisis juovllasarne, fertti čokkat ja voggadet su ucca gandaš nakkaridi, dikti son vogga baldast juovllasalma: »Mi alмест deiki bođimek,« ja devdujuvvum dam sistdoalost manai son nubbe bæive sardnestulloi.

Dast čuožžo Luther nuftgo ællendakkujubme apostal ravvagin: »Lavlodekke liggoset vaimoidædek siste Ibmeli.« — —

Dat salbma mi ænemusat buokain læ šaddam dam luth. girrko salbman læ: Min nana ladne Ibmel læ. Jagest 1529 »rikabæive« vuolde Augsburgast dikti Luther dam salma. Ješ son læi dam boddo go »rikabæive« dollujuvvui Coburg šloast.

Juokke bæive divoi son ječas glase balddi ja gæcai bajas alme guvllui, go son lavloi dam salma. Dak manemuš jagek legje naggost, atestusast ja balost likkatuvvum; mutto dam boddo go mangas legje alggam doargestet ja fierralesgoattet, bæjedi Luther su šelgigis čalmides alme guvllui, gost vække galgai boattet, sarnoi, lavloi ja apasmatti æraid ječaines kristalaš roakkadvuoda siste.

Ja dat kristalaš roakkadvuotta læ dam salmast gávdnam famolaš sistdoalo. Dat ješaldes navcates joavkko čuožžo dast daggar vašalaža oudast, gæst i gavvelvuodast ja famost læk dassasaš. Dat joavkko i masse dadde movtidusa, mutto doalla gidda Ibmel sanest ja lavllo iloin sin vuoto visesvuoda. Dat i mate damditi imastattet min atte daggar salbma dom sottujume aige vuoti jotteles vidanæme, dego guddujuvvum engelin, i aivefal Tuisklandast, mutto juokke čiegast, gosa evangelium læ ollim sisa.

Min nana ladne Ibmel læ,
min galbba ja min værjo;
son hædest ja buok morrašest
min væket ja min varjal.
Dat boares vašalaš
dal garra vašestes,
su famo, juonaides
min vuostai gæcčala,
su lagaš i læk gostge.

Min fabmo i læk manenge,
mi vuotatallap farga;
min oudast dadde soatta son,
gæst satan fertte ballat;
jos jærak gi son læ?
Dat Jesus Kristus læ,
buok hærrai hærra ješ,
min aidno bæstamek,
son vuoto galgga doallat!

Jos ænam biruin devdduši,
Gæk datuše min njiellat,
æp bala dain æp vebašge,
daid Hærra cuovkas časka.
Jos satan vašest læ
ja vigga sorbuit min,
i væje maidege,
su Kristus vuottam læ,
su čadna Ibmel sadne.

Dat sadne bisso nanosen,
vaik' si dam vašest adnek.
Min lutte Ibmel assa ješ
su vuoinaines ja armoin.
Jos hæga valdek si
ja guoime, manaid mist,
ja gudne, davverid,
i dat sin avkken læk:
mi arbbip alme rika.

Matkebreva Nuorttanastai.

Rakis redaktora!

Ožžom halo saddet min rakis bladdai moadde sane dast. Go mon vulggim Korsfjordast, læi dat rokkusin Hærrai atte son lifči mielde dam matkest. Im mate biettalet atte jurdašæbme dam akkedes aige ala dagai mu movtætæbmen, mutto dorvastedin sudnji gutte celki Josvai „mon im aigo guoddet du“, vulggim mon nanosvuodain mu vaimostam dasa atte Ibmel nuiti su loppadusas.

Go mon bottim Hammerfesti, čuožoi viellja Ingvar Nilsen kaja

alde ja vurdi. Moai šaddaime vagežet dast ja vuorddet jottelesruvta, mi galgai mannat nuortaguovllui bærijadakiddedest gidda lavvardakiggi, go moai manaim gaddai Honnesvakkai. Dobbe læi vaddes oazžot saje igjadet, abmas nuftgo moai læime. Dat likkostuvai goit manemusta. Moai jottaime dast lokaldampa „Soro“ mielde sisa Lævnjavuona ja læi jurda mannat gaddai Goakgieddai. Mutto go moai dæivaim papa Otterbech dampast, læi son nuft rakismielalaš atte addi monnoidi diettevassi soames vegolaš dingaid olmui birra su boares gioldast. Nuft valdime moai dam mærradusa atte mannat gaddai Russenessi, Læibbevuonast, gost moai oappaladdaime vuodnabada ja Smiervuona, ja doalaime lokkusa skuvlavistest, mi čuožžo muotke alde. Dast læi hui vaddes oazžot orostamvieso; mutto min almalaš ačče dagai nuft atte moai oazoime orostet Josef Mikkelsen dalost, Læibbevuonast, manditi moai ledne sudnji sagga gitevaža dam oudast. Monnost læi buorre dast.

Jurda læ atte vagjolet vaze Goakgieddai ja vidasetbot sisaguvllui Billavuonaid ja Kolvika. Vare buok šaddaši Hærrai gudnen. Viellja, rokkadala atte dat Bassevuoiņa ain ovta gærde oappaladdaši Sameædnam ja dam albmuğa.

Rakis dærvatemin
du viellja
F. Lund.

Sanitetasærve juovllamærkka.

Našonalsærve ja Darolaš Nissoni Sanitetasærve læ saddim migjidi ovta artikal, juovllamærkai olgusvuovddem harrai:

Go juovllamærkka dal 1. novbr. saddijuvvu olgus, de čujota dat atte dam duogje sæmma aigest sisamanna su 12. oellemjakkai. Dai 11 jagid go juovllamærkka læ bistam læ dat sisabuktam tuberkulosebarggoi dam oktibigjum summa netto (go buok olgusgolok læ eritgessum) 300,000 kruvna. Moft læ dak rudak adnujuvvum? Dak læ adnujuvvum væketam diti

birra buok, gost barggo tuberkulose (raddedavda) eritoažotam diti gaibbeda atte vœkke addjuvvu. Dai hirmos goarnodægje olgusgoloigum læ maidai Našonalsærve ja Darolaš Nissoni Sanitetasærve olgusgolok sattem diti bargo doalattet bisovažžan lassanam obba hirmos lakai. Damditi darbašuvvu dam jage æmbo doarjom go goassege ouddal, jos olmuš galgga vælittat valddemest gieda erit daina mangan vaivaš tuberkulosebuccin, gudek dassači moaddelakai læ dorjuvvum. Dak dalaš lossa aigek læ, man vaddasak dak ješaldestœsek ain ležžek, failam dai ænemus barggodokkalažaidi stuoreb likkodœivvama. Mutto dai barggonavcatemidi læ dille hægabajasdoalo diti šaddam givsalebbo go goassege ouddal. Go dal dai goarnodægje olgusgoloidi, mai vuostai tuberkulose-aimakuššam vigga barggat, maidai boatta dat alelassi lassanatte darbašæbme vækkai, geigijuvvu sisabakkijægje datotæbme olbmuidi mietta min ædnam atte addet væketægje gieda, dal æmbo go goassege ouddal.

Juovllamærkka maksa 2 evre, dam jage nuftgo ouddal. Gaibbadus i galgaši nuft læt bagjelboadekættes gæsage. Ja daidi gudek aiggok avvirdet æmbo, læ buorre heivolašvuotta, made æmbo mærkaid dade buoreb.

Ja mœrkka ješ — lægoson dast dam fallujubmai darbašæbme! Čabbes nuftgo dat læ, galgaši dat ješrievtevaš boattet buok jage juovllabrævai ala.

Mærka avnas læ vižžujuvvum goanstamalijægje, Th. Kittelsenrokke maŋŋaiguđdujuvvum rakadusain, ja su æmed læ buorredatolažat suovvam dam fastain oddasist ouddanbuvtetet. Dam vilggis rievsakest læ duodai virkkosvuotta bagjelistes. Dat galgaši jakkujuvvut atte dat ožušgi girddet vidaset arvad ollo gappalagaiguim.

Nuftgo min lokkek

oidnek, læp mi olgusaddam dam nummara blađest nuftgo „reformašon-nummar“, mast ænaš sistdoallo læ reformašona birra. Mi jakkep atte min lokkek —

goit dak gudek uccan daihe galvægja æi maidege læk lokkam kristalašvuoda sottujume birra čada jakkečuidid ja reformašona asatusa ja dam vidasebbo oudastmannama birra — lokkek daid bittaid gæsoťatte haloin ja guoratallamin, vaiko læk biedgot, dievasmættom ja gappalagai mielde min bælest.

Min mielast oroi atte mi ferttimek sisavalddet reformašon birra dam made go mi læp dakkam — illon ja molsadussan. Mi læp damditi prentim 6 sido, ja vaddalep go æp ožžom dile giddabigjat (indhefte) luovosblade, mutto dušše coggalam gaski. Lokkek ferttijek nuft divodet sidonummar (pagina) mielde.

Dadebahabut æp ožžom saje oddasemus politikalaš bittaidi; dak bittak mak reformašonbittaid loapabellai læ sisavalddum, æi sattam orrot maŋeb nummari.

Divodæbme.

2be sido 2be spalta vuolemuš oasest čuožžo: »Mutto Hans Luther ja su akka bajasgesiga sodno 6 manasga« j.n.v., dat galgga læt: »8 manasga.«

Diedetuvvu daggebokte fulkidi ja oappasidi atte mu rakis boadnja ja min rakis ačče

Nils Helander

jami jaskadet ja raffhalažat osko siste su bæstes ala las november 1917 — 37 jage boaresen.

Sieidast 3—11—1971.

Anna Sofie Helander,
r. Guttormsen.
Manak.

Guovddagæino skuvla-internata

diedeta daggobokte:

Makso juokke mana oudast læ boatte duodarsamiskuvli bigjuvvum 2 smava njuovvambocci (ronogid) daihe 60 kilo bierggo (olles gorog). Dak gudek lavijek oazžot friasajid, ožžok biergo maksujuvvut dam hadde mielde, mi

læ mæreduvvum Guovddagæino provianterimraadast. Jos guttege bukta æmbo go si lavijek dakkat, šadda dat maksujuvvut sæmma haddai. Daidi gæidi gartta vadde sen atte buktet biergo, šadda heivolaš atte gæsetet bajas galvoid nuftgo makson.

Duššefal dak gudek buktek biergo daihe vižžek bajas galvoid, sattek dakkat nana rekega dasa atte oazžot sin manaidæsek divsoduvvut internatast.

Buok boares vælgge galgga dal maksujuvvut — goit mielalažat biergoim.

Guovddagæino skuvlainternatast
24—11—1917.

Lyder Aarseth,
stivrijægje.

Darolaš universalbalsam.

Buoremus dalkas læsme, lattobakčasi, časkataga, norddadæme, bonjatangai, čielgebakčasa, vuoisataga, čuggotaga ja nuorvodavda vuostai, bakčasi vuostai giedain ja julgin, ja dai moaddelagaš radde- ja čoavjebakčasidi, nuftgo maidai oaiivvebakčasi, badneverkki j. n. v.

Maksa 2 kruvna ja 50 evre 250 gramma boattal (flaske).

Makso galgga alo dinggom mielde čuovvot, ja go 5 boattal ostujuvvujek, de saddijuvvujek dak fragtafria.

Narvik tek. kem. fabrik,
Narvik.

Garver Nils Gundersen Tromsø.

Sisaoasta alemus haddai buoklagaš nakid: Čævrre-, rievne-, buoiddag-, savca-, galbe-, gusa-, hæsta-, bocumæse-, gumpe- ja gætkenakid. Buok hadde læ alemus davabælde Bergen.

Mon læm dat vuostas gutte nakkehaddid Sameædnamest bajedam bajas.

Muite makset blade vælge ja odasmattet doallama! Jakkemolssom lakkana.

Prenttejuvvum »Nuorttanaste« prentimrakkanusast, Korsfjord'ast.